

Avfallsplan för Götene kommun 2015-2025

Antagen av kommunfullmäktige 2015-xx-xx

Sammanfattning

Att ta fram en avfallsplan är en viktig pusselbit i kommunens miljöarbete och ett krav från lagstiftaren. Avfallsplanen är viktig för att kommunens riktlinjer och mål för avfallshanteringen ska tydliggöras. Alla kommuner ska ha en avfallsplan. Förslaget till ny avfallsplan har utarbetats av Götene Vatten & Värme AB.

Avfallsplanens prioriteringar styrs av EU:s ramdirektiv för avfallshanteringen, nationell lagstiftning och nationella mål men Avfallsplanen förhåller sig också till regionala och lokala mål inom miljö- och avfallsområdena.

De målområden som arbetats fram är:

- Minskade mängder avfall,
- Omhändertagande av farligt avfall
- Avfall som en resurs

Under respektive målområde har inriktningsmål, mätbara mål och åtgärder tagits fram. Avfallsplanen sträcker sig från 2015-2025 men de allra flesta mål och åtgärder är satta till 2019. Detta för att avfallsplanen ska följas upp var fjärde år och där nya mätbara mål och åtgärder sätts upp.

Innehåll

1	Inledning.....	6
2	Mål och åtgärder	7
2.1	Nationella miljökvalitetsmål.....	7
2.2	Regionala och lokala miljömål.....	8
2.3	Nationell avfallsplan	8
2.4	Regeringens Avfallsutredningen, SOU 2012:56.....	9
3	Mål och åtgärder i Götene kommun	10
3.1	Målområde 1 - Minskade mängder avfall	10
3.1.1	Inriktningsmål.....	10
3.1.2	Mätbara mål	10
3.1.3	Åtgärder.....	11
3.2	Målområde 2 – omhändertagande av farligt avfall.....	11
3.2.1	Inriktningsmål.....	11
3.2.2	Mätbara mål	11
3.2.3	Åtgärder.....	12
3.2.4	Kommentarer och konsekvenser av målområde 2	12
3.3	Målområde 3 – Avfall som en resurs.....	12
3.3.1	Inriktningsmål.....	12
3.3.2	Mätbara mål	12
3.3.3	Åtgärder.....	12
3.3.4	Kommentarer och konsekvenser av målområde 3	13
4	Konsekvenser av avfallsplanen.....	14
4.1	Inverkan på miljön.....	14
4.2	Påverkan på verksamheten	14
5	Information och kommunikation	15
5.1	Samråd och dialog om avfallsplanen.....	15
5.2	Information om avfallshanteringen	15
6	Uppföljning av avfallsplanen	16
6.1	Uppföljning av föreliggande avfallsplan	16
6.2	Uppföljning av 1995 års avfallsplan.....	16
	Bilaga 1: Nulägesbeskrivning.....	17
7	Sammanställning avfallsmängder.....	18
2	Förutsättningar i Götene kommun.....	19

2.1	Kärl- och säckavfall, inklusive matavfall	19
3	Grovavfall	19
4	Latrinavfall.....	19
5	Slam	19
6	Farligt avfall inklusive elavfall.....	20
7	Avfall som kommunen inte ansvarar för	20
8	Transporter.....	20
	Bilaga 2 Industrins producentansvar	21
	Producentansvar	22
	Bilaga 3: Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall.....	23
	Återvinningscentralen Götene	24
	Bilaga 4: Deponier inom Götene kommun som ej längre är i drift.	25
	Bilaga 5: Uppföljning av tidigare avfallsplan	27
	Bilaga 6: Miljökonsekvensbeskrivning.....	29
1	Bakgrund och syfte.....	33
2	Avfallsplanen	34
2.1	Syfte.....	34
2.2	Innehåll.....	34
3	Alternativ.....	35
3.1	Nollalternativ.....	35
3.2	Andra alternativ.....	35
4	Förhållande till andra planer och program.....	36
5	Bedömningsgrunder för miljöpåverkan	36
5.1	Underlag	36
5.2	Avgränsningar.....	36
5.3	Geografisk och tidsmässig avgränsning.....	36
6	Nationella miljö kvalitetsmål.....	37
6.1	Beaktande av relevanta miljömål i avfallsplanen.....	37
7	Avfallshantering i kommunen	38
7.1	Förutsättningar i Götene kommun mm	38
7.2	Nedlagda deponier	39
8	Miljöpåverkan, effekt och konsekvenser	40
8.1	Påverkan på miljö kvalitetsnormerna för luft och vatten	40
8.2	Minskade mängder avfall	40

8.2.1	Koppling till nationella miljö kvalitetsmål	41
8.2.2	Miljökonsekvenser	41
8.3	Omhändertagande av farligt avfall.....	41
8.3.1	Koppling till nationella miljö kvalitetsmål	41
8.3.2	Miljökonsekvenser	41
8.4	Avfall som en resurs	42
8.4.1	Koppling till nationella miljö kvalitetsmål	42
8.4.2	Miljökonsekvenser	42
9	Samlad bedömning.....	43
9.1	Betydande miljö påverkan	43
9.2	Åtgärder mot negativ miljö påverkan	43
9.3	Åtgärder som bäst behandlas i andra planer och program.....	43
9.3.1	Tillsyn och tillståndsprovning	43
9.3.2	Fysisk planering	43
10	Uppföljning och övervakning.....	45
	Bilaga 7: Uppgifter till länsstyrelsen.....	46
1	Administrativa uppgifter	46
2	Kommunens befolkning och struktur.....	46
3	Avfall som kommunen ansvarar för	46
4	Avfall som omfattas av producentansvar.....	46
5	Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall	46
6	Lokala mål som utgår från nationella miljö kvalitetsmål och regionala mål.....	47
6.1	Lokala mål för avfall som kommunen ansvarar för:.....	47
6.2	Lokala mål för avfall som kommunen inte ansvarar för:.....	47
	Bilaga 8: Samrådsredogörelse	48

1 Inledning

Avfall är en fråga som många har åsikter om. Det som blir allt viktigare inom avfallsbranschen är att se till att avfallet aldrig uppstår. Det som inte är till nytta för en person är en tillgång för någon annan. Avfallshierarkin i EU:s ramdirektiv för avfallshantering vill i första hand minska avfallet genom att det som idag är avfall för någon blir en tillgång för någon annan och därmed minskar avfallet och resursslöseriet. Förebyggande arbete ges högsta prioritet och det sista steget i återvinningen är energiåtervinning när soporna förbränns. När återvinning inte längre är möjligt återstår deponi som är det minst önskvärda. Avfallsplanens syfte är att:

1. dra upp riktlinjer för kommunens avfallshantering,
2. sätta upp mål för arbetet
3. ge en möjlighet att följa upp hur arbetet går

Huvudsyftet är att få en förbättrad hantering av avfallet.

Enligt lagstiftningen, miljöbalken 15 kap. 11 §, ska varje kommun ha en avfallsplan. Avfallsplanen är en del av renhållningsordningen. Enligt NFS 2006:6 är det som framförallt presenteras i avfallsplanen målen för arbetet med avfallshantering i Götene kommun.

I renhållningsordningen finns även föreskrifterna för hanteringen av avfall i kommunen, Renhållningsföreskrifterna, de praktiska delarna om exempelvis var soptunnan ska placeras, hur ofta tömning sker och vad som får slängas i soptunnan. För att styra mot vissa av de mål som finns i avfallsplanen används dessutom avfallstaxan. Tillsynen enligt miljöbalken är också en del av avfallshantering. Avfallsplanen sträcker sig från 2015-2025 men de allra flesta mål och åtgärder är satta till 2019. Detta för att avfallsplanen ska följas upp minst var fjärde år och det i uppföljningen kommer att sättas upp nya mätbara mål och åtgärder.

2 Mål och åtgärder

De mål och åtgärder som tas fram styrs utifrån olika behov och prioriteringar. EU:s avfallshierarki är utgångspunkt, den ska gälla som prioriteringsordning för lagstiftning och politik som rör förebyggande och hantering av avfall. Avfallshierarkin illustreras med avfallstrappan i figur 1, målsättningen är att hela tiden komma uppåt i trappan.

Figur 1: Avfallstrappans fem steg, målet är att alltid komma uppåt i trappan

2.1 Nationella miljö kvalitetsmål.

Riksdagen har antagit 16 nationella miljö kvalitetsmål. Miljö påverkan från avfallshanteringen berör främst följande miljö kvalitetsmål:

- God bebyggd miljö
- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Frisk luft
- Ingen övergödning
- Bara naturlig försurning

Även miljö kvalitetsmålet "Skyddande ozonskikt" påverkas generellt sett av avfallshanteringen, men i detta fall bedöms inte genomförandet av planen medföra betydande ökning eller minskning av den påverkan som sker.

Till miljö kvalitetsmålen har riksdagen fastställt etappmål och av dessa är det främst etappmål kopplade till miljö kvalitetsmålen "God bebyggd miljö" och "Begränsad klimatpåverkan" som direkt berör avfallshanteringen.

Innebörden av *"God bebyggd miljö"* preciseras på följande sätt när det gäller avfallshanteringen:

"Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras."

Det är två etappmål i *"God bebyggd miljö"* som handlar om avfallshanteringen:

Etappmål 1:

Etappmålet om ökad resurshushållning i livsmedelskedjan innebär att insatser ska vidtas så att resurshushållningen i livsmedelskedjan ökar genom att minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 procent behandlas, så att även energi tas tillvara senast 2018.

Etappmål 2

Etappmålet om byggnads- och rivningsavfall innebär att insatser ska vidtas så att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall är minst 70 viktprocent senast 2020.

Begränsad klimatpåverkan handlar om att minska utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser och en del av skrivningen i etappmålet är:

"Utsläppen för Sverige bör för år 2020 vara 40 procent lägre än utsläppen år 1990".

Etappmålen till *"Giffri miljö"*, *"Frisk luft"*, *"Ingen övergödning"* och *"Bara naturlig försurning"* återges inte här eftersom avfallshanteringen inte påverkar uppfyllelsen av dessa målformuleringar i någon större utsträckning. Däremot påverkar avfallshanteringen generellt sett dessa miljö kvalitetsmål genom exempelvis insamling av farligt avfall.

2.2 Regionala och lokala miljömål

De regionala miljömålen i Västra Götaland har i sin huvudsak samma skrivningar som de nationella miljö kvalitetsmålen.

2.3 Nationell avfallsplan

Naturvårdsverket har tagit fram en nationell avfallsplan:

Från avfallshandtering till resurshushållning, Sveriges avfallsplan 2012-2017. I den nationella avfallsplanen lyfts fem områden fram som särskilt prioriterade. För dessa prioriterade områden finns även förslag på vad kommunerna kan göra vilket beskrivs under respektive punkt.

- 1) Hantering av avfall inom bygg- och anläggningssektorn
 - a) Bedriva tillsyn över hanteringen av bygg- och rivningsavfall och skapa rutiner så att miljöförvaltningen informeras vid inventeringen och när rivningen påbörjas.
- 2) Hushållens avfall

- a) Arbeta för att produkter och avfall som hushåll vill lämna på återvinningscentraler styrs till återanvändning och förberedelse för återanvändning via privata aktörer, kommunernas återvinningscentraler/kretsloppsparkar eller andra system.
 - b) Upplys om miljövinster med återanvändning och ge förslag på aktörer som kan ta emot begagnade produkter som en del av informationen om avfallshanteringen till kommuninvånarna.
 - c) Samarbeta med aktörer som tar emot begagnade produkter och erbjuda dem platser för insamling inom kommunen. Det kan till exempel ske på återvinningscentralerna, men även på andra platser i kommunen.
- 3) Resurshushållning i livsmedelskedjan
- a) *Informera kring matsvinn och dess effekter, mot medborgarna och inom kommunens verksamhet men också att öka matavfallsinsamlingen.*
- 4) Avfallsbehandling
- a) *Tillsyn och kontroll av bilskrotar och deponier.*
- 5) Illegal export av avfall

2.4 Regeringens Avfallsutredningen, SOU 2012:56

Översynen omfattade främst utformningen och ansvaret för insamling och omhändertagande av hushållens avfall men även ansvaret för verksamheters avfall, särskilt avseende hushållsavfall, förpackningar och retur-papper ingår i uppdraget. Översynen tog sin utgångspunkt i att avfallshanteringen ska ske på ett resurseffektivt och miljömässigt sätt.

I utredningen presenterades olika förslag. Om dessa förslag blir verklighet finns det delar som vi måste ta hänsyn till och anpassa avfallsverksamheten utifrån. Vissa frågor kan bli nödvändiga att utreda ytterligare för Götene. Nedan listas några av förslagen som innebär förändringarna för kommunerna.

- Krav på att kommunen ska tillhandahålla medborgarna ett insamlingssystem för matavfall i den utsträckning det inte kan ses orimligt utifrån ett samhällsekonomiskt eller insamlingstekniskt perspektiv.
- Definitionen av hushållsavfall begränsas till att enbart omfatta avfall från bostäder. Verksamheter får själva ansvara för hanteringen av sitt avfall.

3 Mål och åtgärder i Götene kommun

I Götene kommun har tre målområden tagits fram utifrån de nationella målen och de förutsättningar som finns i Götene.

- Minskade mängder avfall
Högt prioriterat nationellt i exempelvis avfallshierarkin för ett resurseffektivare samhälle
- Omhändertagande av farligt avfall
Farligt avfall är den enskilt viktigaste fraktionen att ta hand om på rätt sätt.
- Avfall som en resurs
Avfall är i dagens samhälle mycket mer än avfall. Mycket av det som finns bland soporna går i dagsläget att återanvända eller ta hand om på andra sätt.

3.1 Målområde 1 - Minskade mängder avfall

3.1.1 Inriktningsmål

I Götene kommun ska det vara tydligt att minimering av avfallsmängderna är ett viktigt steg i arbetet med att hushålla med resurser.

3.1.2 Mätbara mål

- 1.1. Öka sorteringen så att andelen utsorterade förpackningar (av den totala mängden avfall som kommer till ÅVC:n) ökar. Idag är det ca 20 % som går till materialåtervinning. Mål 2019 är att denna ska öka till 30 %.
- 1.2. Ca 35 % av den totala mängden avfall från ÅVC går till förbränning. Denna andel ska minska till 25 %.
- 1.3. Mängden hushållssopor per person som går till förbränning ska minska med 30 procent till år 2019 jämfört med 2013.

3.1.3 Åtgärder

Mål	Åtgärd	Ansvarig	Tidsplan	Genomfört
1.1	På Återvinningscentralen skall det vara möjligt att lämna material som inte är avfall så att detta istället kan förberedas för återanvändning.	Götene Vatten & Värme AB	År 2015	
1.1	Utveckla återbruk inom fler områden.	Götene Vatten & Värme AB	År 2016	
1.1	Utöka öppettider på ÅVC till måndagar, öka öppettiderna med måndagar 7:00-12:00, torsdagar förlängs öppettiden till 19:00 och lördagar förlängs öppettiden till 15:00.	Götene Vatten & Värme AB	År 2016	
1.2 1.3	Information till kunder om sortering av avfall: 1. -ny och omarbetad hemsida 2. -förbättra informationen om avfallssortering på ÅVC. 3. -almanackan med tips om återbruk och avfallsåtervinning. 4. -arbeta med att förbättra logistiken på ÅVC för att underlätta sorteringen	Götene Vatten & Värme AB	År 2016	
1.2 1.3	Införande av matavfallsinsamling	Götene Vatten & Värme AB	År 2016	

Avfallsmängden följer konsumtionen, vi högkonjunktur ökar avfallsmängden och tvärtom vid lågkonjunktur. Det är därför viktigt att uppmuntra och underlätta för återanvändning.

Kommunen kan också i sin egen verksamhet titta på möjligheterna att minska svinet av ex mat. På återvinningscentralen siktar mål och åtgärder mot att det ska vara enklare att bli av med material som inte är avfall. Återbruket vid ÅVC i Götene har här en viktig uppgift att fylla.

3.2 Målområde 2 – omhändertagande av farligt avfall

3.2.1 Inriktningsmål

Hantering av farligt avfall sköts på rätt sätt av hushåll och verksamheter.

3.2.2 Mätbara mål

- 2.1. Mängden farligt avfall och elavfall i säck- och kärl minskar till 0 procent till år 2017.
- 2.2. År 2017 skall alla Götene kommuns invånare som berörs känna till var farligt avfall och el-avfall kastas.
- 2.3. Underlätta för verksamheter att bli av med sitt farliga avfall på ett riktigt sätt.

3.2.3 Åtgärder

Mål	Åtgärd	Ansvarig	Tidsplan	Genomfört
2.1	Utreda utökning av insamlingssystem för farligt avfall.	Götene Vatten & Värme AB	År 2016	
2.2	Information till kunder om sortering av avfall med betoning på farligt avfall.	Götene Vatten & Värme AB	År 2016	
2.3	Tillsyn av företagens hantering av farligt avfall.	Miljö- och hälsa	År 2016	
2.3	Alla verksamheter i Götene ska ha Återvinningskort.	Götene Vatten & Värme AB	År 2016	

3.2.4 Kommentarer och konsekvenser av målområde 2

Minskad spridning av farligt avfall är viktigt för att minimera spridningen av oönskade kemikalier i samhället. För att nå bra resultat är det dels viktigt att informera att det är viktigt att omhänderta farligt avfall på rätt sätt och dels att skapa förutsättningar så att det kan hanteras rätt. Det elavfall och farliga avfall som hamnar i soptunnan (säck- och kärlavfall) eldas upp och får en diffus spridning.

3.3 Målområde 3 – Avfall som en resurs

3.3.1 Inriktningsmål

Att skapa bra förutsättningar för att avfall enkelt ska kunna sorteras för att sedan återvinnas.

3.3.2 Mätbara mål

- 3.1. Antalet Återvinningsstationer i kommunen ska utökas så att Götene uppnår ett nyckeltal på 1000 personer/station.
- 3.2. Fastighetsägare till större fastigheter med flera lägenheter ska uppmanas att införa "sophus" för att förenklad sopsorteringen för sina kunder.
- 3.3. Matavfall ska samlas in för att uppnå det nationella målet.
- 3.4. Avloppsslam ska återanvändas resurseffektivt.

3.3.3 Åtgärder

Mål	Åtgärd	Ansvarig	Tidsplan	Genomfört
3.1	Utöka antalet återvinningsstationer med 1 per år start år 2015	Götene Vatten & Värme AB	2019	
3.2	Kommunens egna bostadsbolag ska införa ett nytt sophus per år till 2019	AB GöteneBostäder	2019	
3.3	Införande av matavfallsinsamling	Götene Vatten & Värme AB	2017	
3.4	Utreda hantering och möjlighet till återvinning av avloppsslam och näringsämnen i detta	Götene Vatten & Värme AB	2016	

3.3.4 Kommentarer och konsekvenser av målområde 3

För att utsorteringen av avfallets olika fraktioner ska öka och för att det ska bli bra kvalitet på materialet som samlas in krävs det att medborgarna i kommunen får bra information.

För att samla in matavfall kommer troligtvis avfallstaxorna att behöva höjas då detta är en större förändring i verksamheten. Hur hög den extra kostnaden blir beror på vilket system som väljs och vad den kommande upphandlingen av insamlingen resulterar i för pris. Samma sak gäller insamlingen av förpackningar och tidningar om avfallsutredningens förslag om att kommunerna tar över insamlingen genomförs. Det brukar då pratas om fastighetsnära insamling, FNI, vilket kan göras på olika sätt beroende på boendeform. Mer utbyggd insamling ökar dock kostanden vilket är viktigt att ta hänsyn till när system väljs.

4 Konsekvenser av avfallsplanen

4.1 Inverkan på miljön

Till största delen innebär avfallsplanen positiva miljöeffekter, framförallt genom ökad hushållning med resurser och en ökad kunskap hos människor om miljö- och avfallsfrågor. En risk för negativa miljöeffekter, främst lokalt, finns vid eventuella etableringar av nya avfalls- och biogasanläggningar.

De åtgärder som kan medföra störst betydande miljöpåverkan under 2015-2021, både positiv och negativ, bedöms vara:

- + Ökad utsortering och omhändertagande av avfallet medför att mer material flyttas uppåt i avfallshierarkin och att återanvändningen ökar.
- + Att större andel farligt avfall tas omhand miljöriktigt får till följd att mindre gifter sprids i ekosystemen.
- Mer sortering kan få till följd att antalet transporter kan komma att öka för att forsla de olika avfallsslagen från och till olika angöringspunkter.

På längre sikt kommer även arbetet med att förebygga att avfall uppkommer och ökad återanvändning att medföra betydande positiva konsekvenser för miljön. Genomförandet av avfallsplanen bidrar till möjligheterna att uppfylla sex stycken nationella miljö kvalitetsmål.

Genomförandet av avfallsplanen medför flera positiva miljökonsekvenser, framförallt genom förbättrad hushållning med jordens ändliga resurser och minskad föroreningsbelastning i miljön, vilket är positivt ur hållbarhetssynpunkt.

Risk för negativa miljökonsekvenser av genomförandet av avfallsplanen är främst lokalt med byggnationer av avfallsanläggningar. Konsekvenserna handlar generellt sett om utsläpp till luft, mark, ytvatten och grundvatten, påverkan genom buller, trafiksäkerhet och i vissa fall lukt och nedskräpning.

4.2 Påverkan på verksamheten

Flera av de åtgärder som finns under respektive mål är del av den ordinarie verksamhetens utveckling, avfallsplanen hjälper i dessa fall främst till att förtydliga den riktning som verksamheten ska ha.

För andra delar innebär det dock större insatser som kan vara både kostandskrävande och arbetskrävande.

Matavfallsinsamling som pekas ut i nationella miljömål och avfallsutredningen är en förändring som troligtvis innebär en justering av avfallstaxorna uppåt. Samma sak gäller förbättrad insamling av förpackningar och tidningar även om det med en ökad utsortering av dessa material kan innebära en lägre kostnad för behandlingen så blir det totalt sett en högre kostnad med utökad insamling.

För att uppnå målen i planen krävs det informationsinsatser som är större än de som genomförs i dagsläget. Detta innebär ett merarbete jämfört med dagens arbete.

5 Information och kommunikation

5.1 Samråd och dialog om avfallsplanen

I arbetet med avfallsplanen ska en dialog föras med olika intressegrupper; politiska partier, avfallsentreprenörer, kommunala råd för pensionärer och funktionsnedsatta, kommunala nämnder, fastighetsägare med flera. Detta för att nå fram med ett så genomarbetat förslag som möjligt till samrådet. Samråd och utställning av avfallsplan och miljökonsekvensbeskrivning sker under 2015 enligt gängse regler för kommunala planer. Samrådsredogörelse finns i bilaga 8.

Framtagandet av avfallsplanen ska ske i samarbete mellan olika parter. Samråd och utställning av avfallsplan och miljökonsekvensbeskrivning sker under 2015 enligt gängse regler för kommunala planer.

5.2 Information om avfallshanteringen

I dagsläget ger Götene Vatten & Värme AB varje år ut en almanacka kring kommunens avfallshantering, mycket av fokus på informationen är kring producentansvaret och hur olika material ska sorteras ut. Information om detta finns även på hemsida.

En utökad framtida sortering kommer att kräva mer information för att systemen ska fungera på ett tillfredställande sätt.

Avfallsplanen kommer i ett första steg att kommuniceras under samrådet och utställningen i samband med denna. När de olika stegen i avfallsplanen sedan ska startas upp kommer det vara nödvändigt med punktinsatser för att öka förståelsen och för att få ett fungerande system. Information och resultat från väsentliga delar från uppföljningarna av avfallsplanen kommer att publiceras.

6 Uppföljning av avfallsplanen

6.1 Uppföljning av föreliggande avfallsplan

Avfallsplanen följs upp årligen med en kort status för mål och åtgärder. Uppföljningen delges kommunstyrelsen, Miljö- och byggnadsnämnden samt Götene Vatten & Värme AB:s styrelse. Projektgruppen som arbetat fram avfallsplanen med deltagare från Götene Vatten & Värme AB och Miljö- och byggnadsnämnden deltar i uppföljningen. Krav i Avfallsförordningen (SFS 2011:927) finns på att en kommuns avfallsplan ska följas upp minst var fjärde år. Utifrån det kommer denna avfallsplan att mer genomgående uppdateras enligt nedanstående. År 2019 görs en revidering av planen och nya mätbara mål och åtgärder arbetas fram. År 2023 genomförs en uppföljning av hela planen som grund när den nya avfallsplanen ska tas fram.

6.2 Uppföljning av 1995 års avfallsplan

Sedan den tidigare avfallsplanen antogs år 1995 har mycket hänt både med Götene avfallssystem och med avfallsfrågan nationellt och internationellt. Avfall ses idag mer som en resurs än när avfallsplanen gjordes och mer material sorteras idag och tas omhand samtidigt som den totala avfallsmängden ligger kvar på en relativt oförändrad nivå. Kortfattat går det därför att säga att visionen om att se avfallet som en resurs till viss del har uppnåtts men att minskade avfallsmängder är en fortsatt prioriterad fråga. En uppföljning av Avfallsplanens handlingsprogram finns i bilaga 5.

Bilaga 1: Nulägesbeskrivning

7 Sammanställning avfallsmängder

	Biologisk behandling	Material- återvinning	Förbränn -ing	Destruk -tion	Depo- nering	Täckmassor deponi	Totalt
Kärl- och säckavfall (ton)			1112				1112
Grovavfall:							
-Brännbart (ton)			1111				1111
-Deponi (ton)					248		248
-Betong (ton)						18	18
-Täckmassor deponi (ton)						949	949
-Trä (ton)			800				800
-Metallskrot (ton)		380					380
-Well (ton)		93					93
-Gips (ton)		42					42
-Trädgårdsavfall (ton)	1730						1730
-Grot/Ris (ton)			400				400
Övrigt hushållsavfall:							
Slam (ton TS)	1395						1395
Farligt avfall (ton)				63			63
Tidnings- och förpackningsmaterial (ton)		1163					1163
Batterier (ton)		17		5			22
Elavfall (ton)		210					210
Totalt	3125	1905	3423	68	248	967	9736

Tabell 1 Sammanställning av avfallsmängder i Götene kommun 2013.

2 Förutsättningar i Götene kommun

I Götene kommun bor det 13 100 personer (2013). Det finns cirka 4 230 småhus varav nästan 1900 är belägna på landsbygden. Antalet fritidshus med sophämtning är ca 580 stycken.

Kommunstyrelsen är det politiska organ som ansvarar för avfallshanteringen i Götene kommun. Den taxefinansierade avfallshanteringen och frågor som rör denna utförs av Götene Vatten & Värme AB som part för Götene kommun. Större delen av de tjänster som utförs kring avfallshanteringen upphandlas och utförs av entreprenörer.

I kommunen finns en återvinningscentral belägen i anknytning till Götene tätort. Återvinningscentralen drivs av Götene Vatten & Värme AB och grovavfall, vitvaror, farligt avfall och elavfall, förpackningsmaterial, trädgårdsavfall, metallskrot kan lämnas här dessutom samlas trädgårdsavfall in separat med hjälp av containrar som står ute i bostadsområden 2 till 3 månader varje år.

2.1 Kärll- och säckavfall, inklusive matavfall

I Götene används ett kärll för insamlingen av hushållens kärll- och säckavfall och de insamlade soporna går till energiåtervinning. Villahushåll har hämtning var fjortonde dag och kan välja mellan fyra olika storlekar på kärlet; 80-, 140-, 240- eller 360 liter. Flerbostadshus kan välja på fler alternativ både för hämtningsfrekvens och kärllstorlek. Fritidskunder har hämtning från maj till oktober var 14:e dag under sommarhalvåret.

Kärll- och säckavfallet i Götene kommun samlas in av en entreprenör. Ragn-Sells AB är det företag som under nuvarande upphandlingsperiod sköter denna insamling på uppdrag av Götene Vatten & Värme AB. Avfallet körs till förbränning vid Lidköpings värmeverk där de producerar el och fjärrvärme.

Ungefär 2 000 ton insamlade hushållssopor går till förbränning varje år vilket innebär ca 160 kg/person. Se tabell 1. Det nationella genomsnittet år 2011 var 235 kg/person.

3 Grovavfall

Hushållen har möjlighet att lämna grovavfall vid Återvinningscentralen i Götene. Här får hushållen sortera avfallet i olika fraktioner så att så mycket som möjligt kan återvinnas. Av allt material som lämnas in så går 20 % till materialåtervinning, 24 % energiåtervinning varav 12 % är flisat trämaterial 10 % går täckmaterial för deponi och 3 % som ren deponi. Av grovavfallet utgörs 18 % av grovavfallet av trädgårdsavfall som går till biologisk behandling.

Den totala mängden grovavfall är cirka 7 000 ton men då är även kommunens och småföretagens avfall inräknat i detta. Småföretag har möjlighet att utnyttja Återvinningscentral genom att köpa ett årskort eller genom att väga in avfall och betal per gång.

4 Latrinavfall

Hanteringen av latrin är på väg bort och i dagsläget finns det mindre än 10 kunder i Götene.

5 Slam

I Götene kommun finns det 2 200 slambrunnar. Från dessa fastigheter samlas det in ca 4300 ton slam varje år. Tömningen av brunnarna sköts av PR-slamsugning och som kör det till kommunens avloppsreningsverk där det behandlas.

6 Farligt avfall inklusive elavfall

Närmare 80 ton farligt avfall samlas in via Götenes återvinningscentral varje år. Här kan hushållen lämna det farliga avfallet i en speciell vagn som personalen sedan grovsorterar. Bland annat så samlas färgburkar och aerosoler in i containers som står utomhus medan resten av det farliga avfallet hanteras inomhus. När grovsorteringen gjorts av personalen tar entreprenör över och hämtar det farliga avfallet för vidare sortering och behandling.

Varje år samlas det in drygt 200 ton elavfall vid Återvinningscentralen i Götene. Av detta är det nästan 60 % diverse elektronik, knappt 40 % vitvaror/kylmöbler och resterande är batterier och lampor. Hämtning och vidare hantering sköts av elkretsen.

7 Avfall som kommunen inte ansvarar för

I dagsläget är kunskaperna om avfallsströmmarna där kommunen inte har ansvar små. Under perioden för avfallsplanen ska denna kunskap förbättras.

8 Transporter

Avfallshantering är transportberoende. Transporter krävs för att hämta hushållens säck- och kärlavfall, för hushållen att transportera grovavfall till återvinningscentralerna och förpackningsmaterial till återvinningsstationerna. Därefter krävs transporter till behandlingsanläggningar som finns både inom och utom regionen. Arbete pågår med att optimera transporter, följa med i fordonsutvecklingen och hitta sätt för medborgarna att kunna lämna sitt avfall med minskat transportbehov.

Avfallshandlingens utsläpp av klimatpåverkande gaser är små i Sverige i jämförelse med de som kommer från energianvändning och trafik som är 75 procent av de totala utsläppen. Jordbruket står för 13 procent. Avfallshandlingen står för ca 3 procent av utsläppen, enligt Naturvårdsverket. Visserligen står avfallshandlingen för en liten del av de totala utsläppen av klimatpåverkande gaser, men det viktigt att arbeta för att minska dessa även inom avfallssektorn. Transporter innebär risk för störande buller för omgivningen. Likaså kan de interna transporter och containerhandlingen på återvinningscentraler och återvinningsstationer innebära bullerstörningar.

Bilaga 2 Industrins producentansvar

Producentansvar

Insamling av tidningar, glas-, plast-, metall- och pappersförpackningar, sker vid 8 återvinningsstationer, åvs, i kommunen. Ansvariga för insamlingen är Förpacknings- och tidningsinsamlingen AB, FTI, som både har fullt ekonomiskt ansvar och fysiskt ska se till att förpackningar samlas in. FTI använder sig av entreprenörer för att utföra tömning och städning på återvinningsstationerna.

Det finns ett visst antal fastigheter som är anslutna till fastighetsnära insamling, FNI. FTI redovisar detta som antal per 10 000 invånare. Antalet i Götene är mindre än hälften för riksgenomsnittet.

Insamling och transport av *glasförpackningar* sker med en lastbil med en container som är försedd med två fack, ett för vitt glas och ett för färgat glas. Glaset smälts om och blir till nya glasförpackningar.

Metallförpackningar transporteras med lastbil som är försedd med en container med ett fack. Metallförpackningar smälts ner för att göra nya föremål i aluminium eller järn.

Plastförpackningar samlas in och transporteras med en lastbil med ett komprimeringsaggregat. Plasten rivs ner till mindre plastbitar och ett plastgranulat tillverkas som kan användas till nya produkter i plast.

Pappersförpackningar och tidningar samlas in i containrar som sedan transporteras med container bil till sortering. Den största andelen av den kartong som samlas in används till gipsskivekartong och en del blir nya pappkartonger. Papper och tidningar blir nytt papper och toalettpapper.

Wellpapp blir mellanskikt i ny wellpapp.

Producentansvaret för däck ansvarar Svensk Däckåtervinning AB för. De sköter insamling och behandling av gamla däck. Detta görs dels genom att däckhandlarna tar tillbaka de däck de har sålt och dels genom mottagning på däckverkstäder.

Producentansvaret för bilar ansvarar BilRetur för. De har ett mottagningsnät där man kostnadsfritt kan lämna uttjänta bilar. De kan också lämnas hos fristående auktoriserade bilskrotare, men då garanteras inte kostnadsfri inlämning. En auktoriserad bilskrotare säkerställer att bilen återvinns och att delar återanvänds på ett miljömässigt korrekt sätt. I Götene finns ingen bilskrot ansluten till BilRetur.

Producentansvaret för elektriska produkter utförs av El-Kretsen AB som är ett bolag bildat av elprodukt-och elektronikbranscherna. Elektriska produkter kan lämnas till återvinningscentral i Götene.

Bilaga 3: Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall

Återvinningscentralen Götene

Vid väg 44 vid västra infarten till Götene ligger Götene kommuns återvinningscentral. Det är det kommunala bolaget, Götene Vatten & Värme AB; som äger och driver den. De har tillstånd att: mellanlagra 44 ton farligt avfall vid ett och samma tillfälle, sortera och mellanlagra 4000 ton/år grovavfall från hushåll, industri, handels och tjänsteföretag, bygg och rivningsavfall samt avfall som omfattar producentansvar. 5000 ton asfalt får mottas och fragmenteras och 10 000 ton jord, sten och annat inert material mellanlagras per år

Bilaga 4: Deponier inom Götene kommun som ej längre är i drift.

Deponier som ej är i drift

Riskklassificering enligt Naturvårdsverket: Klass 1= Mycket stor risk, Klass 2=Stor risk, Klass 3=Måttlig risk och Klass 4= Liten risk.

<i>Namn</i>	<i>Klass</i>	<i>Kommentar</i>
Gullhammaren, Vättilösa	Måttlig risk	Detta är en nedlagd avfallsanläggning som är belägen 3 km sydost om Götene tätort. Grovavfall från hushåll och industrier t.ex. trädgårdsavfall och byggavfall har deponerats här. Deponering har skett på platsen sedan 1972 och avslutades 1990.
Kåvaslottan, Forshem	Stor risk	Detta är Parocs gamla avfallsanläggning och den ligger ca 4 km sydost om Forshem. Här har mineralull deponerats fram till 2001. Klarar inte de nya hårdare kraven på deponier från 2009, som bland annat kräver tillräckliga barriärer till skydd för omgivningen
Blombergs	Måttlig risk	Industriavfall Hushållsavfall. Lokal deponi för Blombergs säteri.
Cementas tipp vid truckvägen	Stor risk	Industri- och grovavfall Avloppsslam. Otviveligt innehåll samt relativt stor deponi.
Gössäters soptipp	Måttlig risk	Hushållsavfall Industriavfall
Götene (öppen soptipp utmed Kinne-Vedumsvägen)	Måttlig risk	Hushållsavfall Industriavfall Ospecifierat miljöfarligt avfall
Hälledal	Måttlig risk	Industriavfall Lokal tipp för Hälledal.
Hällekis byggavfallstipp	Måttlig risk	Industriavfall Byggavfall
Kestad	Måttlig risk	Hushållsavfall Industriavfall
Mariedalsskogen	Måttlig risk	Hushållsavfall Industriavfall
Råbäcks bruk	Stor risk	Illegal deponering av Industriavfall Illegal deponering av hushållsavfall (lokal deponi för Råbäcks gård), byggavfall, järnskrot, pappersavfall, söndrigt oljefat med olja Klassad enligt mall framtagen på Länsstyrelsen Västra Götaland. Industriavfall beläget på recipient inom naturreservat och nära jordbruksmark.
Trolmen	Måttlig risk	Industriavfall Ospecifierat miljöfarligt avfall. Hushållsavfall, lokal deponi för Trolmens gård.

Bilaga 5: Uppföljning av tidigare avfallsplan

I föregående avfallsplan har ett antal mål satts upp:

Mål	Kommentar/Uppföljning
God hygien och miljö i bostad och samhälle	Regelbunden tömning av hushållsavfall vid alla bostäder har medfört en bra hygien.
Tillfredsställande arbetsmiljö	Det sker ständiga förbättringar av arbetsmiljön och det ställs krav vid upphandling på detta. Den tunga hanteringen av latrintunnor är också på väg bort tack vara en fördyring av taxan som gett en positiv effekt på antalet latrinkunder.
Rimliga kostnader	Taxan hålls på en rimlig nivå i jämförelse med likvärdiga kommuner.
Miljöskadliga ämnen ska frånskiljas och hanteras/behandlas på ett hälso och miljöriktigt sätt.	Farligt avfall tas om hand separat på återvinningscentralen i Götene och skickas sedan till miljöriktig hantering. Information ges ut till alla kommuninvånare om hur de ska hantera sitt farliga avfall.
Metoder som innebär resursbesparing samt att det naturliga kretsloppet sluts ska prioriteras.	Ständiga förbättringar och översyn av metoder har inneburit en resurssnål hantering av avfallet.
Kommunen ska verka för att reducera mängden avfall samt minska avfallets farlighet.	Information ges regelbundet ut till kommuninvånarna om sopsortering. Dessutom försöker kommunen genom sin renhållningstaxa styra kundernas beteende så att de sopsorterar mer. För att reducera mängden avfall och bidra till ett kretslopp så har även ett återbruk införts på återvinningscentralen i Götene. Där kan alla kunder både lämna och hämta saker.
Avfall ska behandlas och slutligen omhändertas med långsiktigt miljöskydd.	Avfall hanteras bara av företag som har tillstånd för detta och som har en miljöriktig hantering.
Kommunen ska verka för att minska avfallsmängden och minska nyttjandet av miljöfarliga ämnen.	Information till alla kunder ges ut varje år.
Kommunen ska verka för att öka ansvaret hos producenterna att nyttja återbruk- eller återvinnbart förpackningsmaterial.	Idag finns det ett återbruk på återvinningscentralen i Götene där alla kan hämta och lämna saker.
Kommunen ska använda ekonomiska styrmedel för att uppnå uppsatta mål.	Kommunen har infört en renhållningstaxa som gynnar avfallsminimering.

Bilaga 6: Miljökonsekvensbeskrivning

Icke- teknisk sammanfattning

En ny, gemensam avfallsplan som ska gälla från år 2015 -2021 har utarbetas för Götene kommun. Miljökonsekvenserna av genomförandet av förslaget till avfallsplan beskrivs i detta dokument.

Avfallsplanen innehåller tre målområden med inriktningsmål, mätbara mål och åtgärder:

- Minskade mängder avfall
- Omhändertagande av farligt avfall
- Avfall som en resurs

Till största delen innebär avfallsplanen positiva miljöeffekter, framförallt genom ökad hushållning med resurser och en ökad kunskap hos människor om miljö- och avfallsfrågor.

En risk för negativa miljöeffekter, främst lokalt, finns vid eventuella etableringar av nya avfalls- och biogasanläggningar.

De åtgärder som kan medföra störst betydande miljöpåverkan under 2015-2021, både positiv och negativ, bedöms vara:

- Ökad utsortering och omhändertagande av avfallet medför att mer material flyttas uppåt i avfallshierarkin och att återanvändningen ökar.
- Att större andel farligt avfall tas omhand miljöriktigt får till följd att mindre gifter sprids i ekosystemen.
- Mer sortering kan få till följd att antalet transporter kan komma att öka för att forsla de olika avfallsslagen från och till olika angöringspunkter.

På längre sikt kommer även arbetet med att förebygga att avfall uppkommer och öka återanvändning att medföra betydande positiva konsekvenser för miljön. Genomförandet av avfallsplanen bidrar till möjligheterna att uppfylla sex stycken nationella miljö kvalitetsmål.

Genomförandet av avfallsplanen medför flera positiva miljökonsekvenser, framförallt genom förbättrad hushållning med jordens ändliga resurser och minskad föroreningsbelastning i miljön, vilket är positivt ur hållbarhetssynpunkt.

Risk för negativa miljökonsekvenser av genomförandet av avfallsplanen är främst lokalt med byggnationer av avfallsanläggningar. Konsekvenserna handlar generellt sett om utsläpp till luft, mark, ytvatten och grundvatten, påverkan genom buller, trafiksäkerhet och i vissa fall lukt och nedskräpning.

Genomförandet av avfallsplanen kommer att följas upp genom uppföljning av genomförda åtgärder.

Innehållsförteckning Bilaga 6: Miljökonsekvensbeskrivning

1	Bakgrund och syfte.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.	34
2	Avfallsplanen		35
2.1	Syfte.....		35
2.2	Innehåll.....		35
3	Alternativ.....		36
3.1	Nollalternativ.....		36
3.2	Andra alternativ.....		36
4	Förhållande till andra planer och program.....		37
5	Bedömningsgrunder för miljöpåverkan		37
5.1	Underlag.....		37
5.2	Avgränsningar.....		37
5.3	Geografisk och tidsmässig avgränsning.....		37
6	Nationella miljö kvalitetsmål.....		38
6.1	Beaktande av relevanta miljömål i avfallsplanen.....		38
7	Avfallshantering i kommunen		39
7.1	Förutsättningar i Götene kommun mm		39
7.2	Nedlagda deponier		40
8	Miljöpåverkan, effekt och konsekvenser		41
8.1	Påverkan på miljö kvalitetsnormerna för luft och vatten		41
8.2	Minskade mängder avfall		41
8.2.1	Koppling till nationella miljö kvalitetsmål		42
8.2.2	Miljökonsekvenser	4Fel! Bokmärket är inte definierat.	
8.3	Omhändertagande av farligt avfall.....	4Fel! Bokmärket är inte definierat.	2
8.3.1	Koppling till nationella miljö kvalitetsmål	4Fel! Bokmärket är inte definierat.	
8.3.2	Miljökonsekvenser		42
8.4	Avfall som en resurs		43
8.4.1	Koppling till nationella miljö kvalitetsmål		44
8.4.2	Miljökonsekvenser		44
9	Samlad bedömning.....		45
9.1	Betydande miljöpåverkan		45
9.2	Åtgärder mot negativ miljöpåverkan		45
9.3	Åtgärder som bäst behandlas i andra planer och program.....		45
9.3.1	Tillsyn och tillståndsprovning		45

9.3.2	Fysisk planering	45
10	Uppföljning och övervakning.....	47

1 Bakgrund och syfte

En ny avfallsplan som ska gälla från år 2015-2021, har utarbetas för Götene kommun.

När en kommun upprättar en avfallsplan ska kommunen göra en miljöbedömning av planen om planens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Syftet är att integrera miljöaspekter i planen och på så vis främja en hållbar utveckling.

Götene kommun har bedömt att avfallsplanen ska bedömas enligt miljöbalken och att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas inom ramen för bedömningen.

Syftet är att identifiera, beskriva och bedöma den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra. Rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd ska också identifieras, beskrivas och bedömas.

MKB-dokumentet ska innehålla de uppgifter som är rimliga utifrån aktuell kunskap, avfallsplanens detaljeringsgrad, allmänhetens intresse och vetskap om att vissa gemensamma frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter.

2 Avfallsplanen

2.1 Syfte

Syftet med avfallsplanen är att styra åtgärder och verksamhet så att mindre mängd avfall uppstår, att farligheten minskar och att det avfall som uppstår behandlas på bästa möjliga sätt. Avfallsplanen omfattar allt avfall i kommunen, även det avfall som kommunerna inte har ett insamlings- och bortskaffningsansvar för.

2.2 Innehåll

Avfallsplanen beskriver bland annat:

- Mål och åtgärder
- Nuvarande hantering av avfallet, insamlingssystem, avfallsmängder och behandlingsmetoder
- Uppgifter om anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall samt nedlagda deponier som finns i regionen
- Beskrivning av uppföljning

Avfallsplanen innehåller tre målområden. Varje målområde har ett inriktningsmål som inte är mätbart. Varje inriktningsmål har flera mätbara mål. I avfallsplanen anges även de åtgärder som ska bidra till att målen nås. Tidsperspektivet är att målen är satta till 2017. Då ska målen ses över och förlängas eller omformuleras till år 2021. Målområdena är:

1. Minskade mängder avfall
2. Omhändertagande av farligt avfall
3. Avfall som en resurs

3 Alternativ

3.1 Nollalternativ

Nollalternativet visar vilka effekter som kan uppstå om föreslagen avfallsplan inte genomförs. Då skulle tidigare avfallsplan kvarstå och fortsätta att gälla. Gällande avfallsplan och föreslagen avfallsplan har upprättats i enlighet med samma övergripande mål – att främja hållbar utveckling. Inriktningen för de konkreta målen och strategierna är relativt lika i 2002 års plan som i föreslagen plan men ambitionsnivån har höjts i föreslagen avfallsplan jämfört med nollalternativet. Särskilt tydligt är detta när det gäller mål angående kunskapen om farligt avfall, ökad sortering och insamlingsmål för matavfall. Till viss del går det att säga att det som undersöktes och utreddes i den tidigare avfallsplanen ska genomföras i den nya.

1992 års avfallsplan skrevs innan kraven på miljöbedömning av planer och program fördes in i svensk lagstiftning. Inte heller fanns Naturvårdsverkets nu gällande föreskrifter och allmänna råd avseende innehållet och utformningen av kommunala avfallsplaner. Nollalternativet innebär alltså också att Götene kommun skulle ha en avfallsplan som inte levde upp till aktuell lagstiftning.

3.2 Andra alternativ

Ett av de alternativ som diskuteras är fördjupat samarbete med närliggande kommuner. I nuläget arbetar renhållningen i Götene med andra kommuner och olika entreprenörer inom branschen. Förutsättningarna för ytterligare samarbete utreds för tillfället och här finns både för och nackdelar beroende på om det blir ett fullständigt sammangående eller inte.

Föreslagen ambitionsnivå bygger på vad Götene kommun ansett realistiskt att uppnå utifrån de förutsättningar som finns i kommunen, vilka resurser som finns och samarbetspartners i närområdet.

4 Förhållande till andra planer och program

Avfallsplanen är ett kommunalt upprättat styrdokument som påverkar andra kommunala planer och program såsom översikts- och detaljplaner, miljöprogram och kommunernas tillsynsplaner.

5 Bedömningsgrunder för miljöpåverkan

5.1 Underlag

Miljöbedömningen och miljökonsekvensbeskrivningen av avfallsplanen utgår från följande underlag:

- Den nationella avfallsplanen
- De nationella miljökvalitetsmålen
- Utvärdering av tidigare avfallsplan för Götene kommun
- Genomförd omvärldsanalys
- Identifierade förbättringsområden
- Framtagna förslag till mål och åtgärder

5.2 Avgränsningar

Redovisningen i MKB:n fokuseras på de mest väsentliga miljöaspekterna. Väsentliga miljöaspekter är viktiga frågor för hur stor miljöpåverkan avfallshanteringen ger upphov till. Tyngdpunkten i MKB:n ligger på de avfallsfrågor där Götene kommun själv har rådighet över hanteringen och behandlingen av avfallet.

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om innehåll i kommunal avfallsplan ska det finnas en beskrivning av hur målen i avfallsplanen kan bidra till att de nationella miljökvalitetsmålen respektive de regionala målen nås. Detta beskrivs i denna miljökonsekvensbeskrivning.

De miljökvalitetsmål som bedöms påverkas av avfallshanteringen beskrivs i avsnittet *Miljökvalitetsmål*.

Hur genomförandet av avfallsplanen påverkar miljön beror på påverkan från direkta och indirekta åtgärder för att nå de mål som anges i planen. Beskrivningen i avsnittet *Miljöpåverkan, effekt och konsekvenser* har därför strukturerats utifrån de tre målområden som anges i avfallsplanen.

Miljöpåverkan från de anläggningar som finns i regionen beskrivs dock inte i detalj utan detta hanteras inom ramen för tillståndsprövning/anmälningsärende och tillsyn för dessa anläggningar.

5.3 Geografisk och tidsmässig avgränsning

Bedömningen av betydande miljöpåverkan fokuseras på effekter inom Götene kommuns gränser. Avfallshanteringen är dock inte enbart lokal och transporter till anläggningar utanför kommunen förekommer i stor utsträckning och beskrivs när det får större konsekvenser.

Bedömningen görs av genomförandet av planen fram till 2017, vilket är tidsperspektivet för de mätbara mål som formulerats i avfallsplanen.

6 Nationella miljö kvalitetsmål

Riksdagen har antagit totalt 16 nationella miljö kvalitetsmål. Miljö påverkan från avfallshanteringen berör främst följande miljö kvalitetsmål:

- God bebyggd miljö
- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Frisk luft
- Ingen övergödning
- Bara naturlig försurning

Även miljö kvalitetsmålet "Skyddande ozonskikt" påverkas generellt sett av avfallshanteringen, men i detta fall bedöms inte genomförandet av planen medföra betydande ökning eller minskning av den påverkan som sker och kommenteras inte ytterligare i denna MKB.

Till miljö kvalitetsmålen har riksdagen fastställt etappmål och av dessa är det främst etappmål kopplade till miljö kvalitetsmålen "God bebyggd miljö" och "Begränsad klimatpåverkan" som direkt berör avfallshanteringen.

Innebörden av "God bebyggd miljö" preciseras på följande sätt när det gäller avfallshanteringen: "Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras."

Det är två etappmål i "God bebyggd miljö" som handlar om avfallshanteringen.

1. Etappmålet om ökad resurshushållning i livsmedelskedjan innebär att insatser ska vidtas så att resurshushållningen i livsmedelskedjan ökar genom att minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 procent behandlas, så att även energi tas tillvara senast 2018.

2. Etappmålet om byggnads- och rivningsavfall innebär att insatser ska vidtas så att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall är minst 70 viktprocent senast 2020.

Begränsad klimatpåverkan handlar om att minska utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser och en del av skrivningen i etappmålet är:

"Utsläppen för Sverige bör för år 2020 vara 40 procent lägre än utsläppen år 1990".

Delmålen till "Giftfri miljö", "Frisk luft", "Ingen övergödning" och "Bara naturlig försurning" återges inte här eftersom avfallsplanen inte påverkar uppfyllelsen av dessa målformuleringar i någon större utsträckning. Däremot påverkar avfallshanteringen generellt sett dessa miljö kvalitetsmål genom exempelvis insamling av farligt avfall.

6.1 Beaktande av relevanta miljömål i avfallsplanen

De nationella miljömålen har tagits i beaktande i processen att formulera mål och åtgärder. I de fall motsvarande mätbara mål har föreslagits i avfallsplanen har ambitionen varit att få dessa samstämmiga med de nationella målen.

7 Avfallshantering i kommunen

Avfallshanteringens väsentliga miljöaspekter har att göra med andelen avfall som kan återvinnas, mängden transportarbete och miljöpåverkan från de anläggningar som används för hantering av avfallet. Avfallshanteringens beskrivs i denna del översiktligt med avseende på mängden avfall och hur det behandlas samt en översikt över de viktigaste aktiva anläggningarna för behandling av avfall och nedlagda deponier.

7.1 Förutsättningar i Götene kommun mm

I Götene kommun bor det 13 100 personer (2013). Det finns cirka 4 230 småhus varav nästan 1900 är belägna på landsbygden. Antalet fritidshus med sophämtning är ca 580 stycken.

Kommunstyrelsen är det politiska organ som ansvarar för avfallshantering i Götene kommun. Den taxefinansierade avfallshantering och frågor som rör denna utförs av Götene Vatten & Värme AB som part för Götene kommun.

Götene Vatten & Värme AB driver och äger kommunens återvinningscentral och är även ansvarig för kommunens avfallsuppdrag. Större delen av de tjänster som utförs kring avfallshantering upphandlas och utförs av entreprenörer.

I kommunen finns en återvinningscentral belägen i anknäytning till Götene tätort. Återvinningscentralen drivs av Götene Vatten & Värme AB och grovavfall, vitvaror, farligt avfall och elavfall, förpackningsmaterial, trädgårdsavfall, metallskrot kan lämnas här dessutom samlas trädgårdsavfall in separat med hjälp av containrar som står ute i bostadsområden 2 till 3 månader varje år.

7.2 Nedlagda deponier

Namn	Klass	Kommentar
Gullhammaren, Vättilösa	Måttlig risk	Detta är en nedlagd avfallsanläggning som är belägen 3 km sydost om Götene tätort. Grovavfall från hushåll och industrier t.ex. trädgårdsavfall och byggavfall har deponerats här. Deponering har skett på platsen sedan 1972 och avslutades 1990.
Kåvaslottan, Forshem	Stor risk	Detta är Parocs gamla avfallsanläggning och den ligger ca 4 km sydost om Forshem. Här har mineralull deponerats fram till 2001. Klarar inte de nya hårdare kraven på deponier från 2009, som bland annat kräver tillräckliga barriärer till skydd för omgivningen
Blombergs	Måttlig risk	Industriavfall Hushållsavfall. Lokal deponi för Blombergs säteri.
Cementas tipp vid truckvägen	Stor risk	Industri- och grovavfall Avloppsslam. Troligtvis hälsovådligt innehåll samt relativt stor deponi.
Gössäters soptipp	Måttlig risk	Hushållsavfall Industriavfall
Götene(öppen soptipp utmed Kinne-Vedumsvägen)	Måttlig risk	Hushållsavfall Industriavfall Ospecifierat miljöfarligt avfall
Hälledal	Måttlig risk	Industriavfall Lokal tipp för Hälledal.
Hällekis byggavfallstipp	Måttlig risk	Industriavfall Byggavfall
Kestad	Måttlig risk	Hushållsavfall Industriavfall
Mariedalsskogen	Måttlig risk	Hushållsavfall Industriavfall
Råbäcks bruk	Stor risk	Illegal deponering av Industriavfall Illegal deponering av hushållsavfall (lokal deponi för Råbäcks gård), byggavfall, järnskrot, pappersavfall, söndrigt oljefat med olja Klassad enligt mall framtagen på Länsstyrelsen Västra Götaland. Industriavfall beläget på recipient inom naturreservat och nära jordbruksmark.
Trolmen	Måttlig risk	Industriavfall Ospecifierat miljöfarligt avfall. Hushållsavfall, lokal deponi för Trolmens gård.

Deponier inom Götene kommun som ej längre är i drift.

Risiklassificering enligt Naturvårdsverket: Klass 1= Mycket stor risk, Klass 2=Stor risk, Klass 3=Måttlig risk och Klass 4= Liten risk.

8 Miljöpåverkan, effekt och konsekvenser

Nedan bedöms hur genomförande av avfallsplanen påverkar miljön och de nationella miljömålen utifrån avfallsplanens tre målområden. Varje enskilt mätbart mål och varje enskild åtgärd kommenteras inte utan en bedömning har gjorts utifrån hur mätbara mål och åtgärder inom respektive målområde sammantaget påverkar miljön och de nationella målen.

8.1 Påverkan på miljökvalitetsnormerna för luft och vatten

Utifrån de tre områden avfallsplanen fokuserar på bedöms Götene kommun inte kunna påverka avfallsmängderna i någon betydande utsträckning och därmed kommer inte mängden avfall att minska. Det medför att påverkan på miljökvalitetsnormerna för luft och vatten förblir oförändrad eller negativ med avseende på mängden avfall. Avfallstransporterna kan sammantaget komma att öka genom:

- Ökade insatser för insamling och omhändertagandet av farligt avfall
- Ökade insatser för insamling av avfall i samband med målet att ta tillvara avfallet som en resurs.
- Brist på lokala anläggningar för återvinning av material. Antalet transporter till andra orter med sådana anläggningar kan komma att öka.

Ökningen av avfallstransporterna kan motverkas något genom bra och genomtänkt planering kring logistiken för hämtning vid samlingsställen och vid fastighetsnära hämtning. Mängden personbilresor kommer även att minska om mer avfall går att lämna nära hemmet. Det är även viktigt att transporterna är miljöanpassade. När det gäller att hantera avfall som en resurs bedöms konsekvenserna av transporterna totalt sett uppvägas av de positiva effekterna av materialåtervinning i ett helhetsperspektiv. Transporter medför utsläpp av föroreningar till luft och vatten samt utsläpp av växthusgaser. Utsläppen medför negativ påverkan på mark och vatten (t.ex. försurning och övergödning), luftkvaliteten och människors hälsa. För de två delmålen "minskade mängder avfall" och "avfall som resurs" bedöms transporternas påverkan på miljökvalitetsnormer som positiv. För delmålet "omhändertagande av farligt avfall" bedöms transporterna påverka miljökvalitetsnormerna negativt.

Avfallsplanen kommer att bidra till att hanteringen och insamlingen av farligt avfall förbättras. Även hushållningen med resurser förbättras. Det medför att föroreningar från farligt avfall samt risk för utsläpp av föroreningar i samband med mellanlagring och slutlig behandling minskar. Det innebär att de två delmålen "minskade mängder avfall" och "avfall som resurs" medför positiv påverkan på miljökvalitetsnormerna. När det gäller föroreningar kopplade till delmålet "minskade mängder avfall" bedöms påverkan på miljökvalitetsnormerna som oförändrad eller negativ. Den samlade bedömningen för påverkan på miljökvalitetsnormerna för luft och vatten är att de kan komma att påverkas negativt av utsläpp till luft, mark, ytvatten och grundvatten, buller, lukt och nedskräpning. Positiv påverkan på miljökvalitetsnormerna blir minskad föroreningsbelastning.

8.2 Minskade mängder avfall

Inriktningsmål, mätbara mål och åtgärder

Avfallsplanens inriktningsmål inom målområdet minskade mängder avfall:

"I Götene kommun ska det vara tydligt att minimering av avfallsmängderna är ett viktigt steg i arbetet med att hushålla med resurser och hålla en god ekonomi i avfallsverksamheten."

De mätbara målen inom målområdet förebygga avfall fokuserar på att:

- Minska mängden avfall
- Öka sorteringen av avfall

De föreslagna åtgärderna handlar bland annat om dels att förbättra de fysiska möjligheterna att hantera produkter som kan återanvändas vid återvinningscentralerna och för att öka återanvändandet av produkter.

8.2.1 Koppling till nationella miljö kvalitetsmål

Detta målområde har koppling till det nationella delmålet om att den totala mängden avfall inte ska öka. Avfallsmängderna påverkar samtliga nationella miljö kvalitetsmål som anges i kapitlet *Nationella miljö kvalitetsmål*.

Genomförande av avfallsplanens mål och åtgärder inom detta område bedöms bidra till att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen. En ökad medvetenhet om behovet av att hushålla med resurserna är en del av förutsättningarna för att arbetet med att nå målen ska lyckas på lång sikt.

8.2.2 Miljökonsekvenser

Genom att visa att minskade mängder avfall är prioriterat ökar möjligheterna att bidra till en minskning av mängden avfall och med det minskar av behovet av transporter till behandling och mängden material som utvinns ur jordskorpan. Resurser sparas därigenom jämfört med nollalternativet där avfallsmängderna ökar.

I avfallsplanen finns många informationsåtgärder för att öka människors medvetenhet om hur mängden avfall kan minskas. Information är ett viktigt område som behöver prioriteras och utvecklas. Om samhället kraftigt kan minska mängden avfall som uppstår får detta stora, positiva konsekvenser för miljön.

8.3 Omhändertagande av farligt avfall

Inriktningsmål, mätbara mål och åtgärder

Avfallsplanens inriktningsmål inom målområdet säkra hanteringen av farligt avfall är:

”Hanteringen av farligt avfall sköts på rätt sätt av hushåll och verksamheter.”

De mätbara målen inom målområdet säkra hanteringen av farligt avfall fokuserar på att:

- Öka kunskapen om hur farligt avfall ska hanteras och möjligheterna att hantera det rätt.

De föreslagna åtgärderna handlar bland annat om att undersöka möjligheterna att öka antalet insamlingsplatser genom fler allmänna platser för insamling.

8.3.1 Koppling till nationella miljö kvalitetsmål

Detta målområde har koppling till det nationella miljö kvalitetsmålet ”Gifrfri miljö” där det definieras som: ”Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden”. Avfallshanteringen kan bidra till att nå detta mål genom att samla in och på ett säkert sätt omhänderta det farliga avfall som uppstår i samhället. Genomförande av avfallsplanens mål och åtgärder inom detta område bedöms ha en positiv påverkan för att kunna uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen.

8.3.2 Miljökonsekvenser

Hanteringen av farligt avfall påverkas av invånarnas kunskap om farligt avfall och insamlingssystemens utformning och tillgänglighet och detta tar avfallsplanen avstamp i. Förbättrad insamling av farligt avfall ger minskad risk för påverkan på mark och vatten till följd av spill och läckage. Miljöriktigt omhändertagande ger minskad risk för utsläpp till miljön i samband med mellanlagring och slutlig behandling.

Ökade insatser för insamling medför en viss ökning av transportarbetet varför det är viktigt med miljöanpassade transporter och genomtänkt logistik för hämtning vid insamlingsställen.

Det uppsatta delmålet i avfallsplanen, om att det inte ska finnas något farligt avfall i övrigt hushållsavfall, bedöms nås genom bra i fysisk utformning av insamlingsystem och med riktad information om farligt avfall. Genomförande av avfallsplanen ger minskad risk för upplagring av skadliga ämnen i människor och andra organismer, vilket minskar risken för påverkan på hälsa, fortplantning och risken för utslagning av känsliga organismer. Avfallsplanen kan dock behöva förstärkas, t ex genom att kompletteras med åtgärder för ökad miljö tillsyn när det gäller utsortering och hantering av farligt avfall hos verksamheter.

8.4 Avfall som en resurs

Inriktningsmål, mätbara mål och åtgärder

Avfallsplanens inriktningsmål inom målområdet ta tillvara avfall som en resurs är:

”Att skapa bra förutsättningar för att avfallet enkelt ska kunna sorteras för att sedan återvinnas.”

I avfallsplanen finns mätbara mål som kan delas upp på följande avfallsströmmar:

- Matavfall
- Förpackningar och tidningar
- Slam

De mätbara målen fokuserar på att:

- Att matavfall sorteras ut
- Öka andelen avfall som materialåtervinns
- Återvinning

8.4.1 Koppling till nationella miljö kvalitetsmål

Sammantaget bedöms genomförandet av avfallsplanen medföra betydande påverkan/bidrag till att flera av de föreslagna nationella delmålen ska kunna uppfyllas.

8.4.2 Miljökonsekvenser

Delmål för matavfall berör insamlingen matavfall från både hushåll och verksamheter.

Ökade insatser för insamling kan medföra ökning av transporter.

Indirekta, negativa konsekvenser av ökad materialåtervinning kan fås av en ökning av transporterna.

Energi sparas dock genom återvinning av material i stället för uttag av jungfrulig råvara.

Konsekvenserna av transporterna bedöms därför totalt sett väl uppvägas av de positiva effekterna av materialåtervinning i ett helhetsperspektiv.

Utredningsmålet för avloppsslam är ett första steg för att kunna återvinna de näringsämnen som finns i slammet på ett miljömässigt bra och ekonomiskt fördelaktigt sätt.

9 Samlad bedömning

9.1 Betydande miljöpåverkan

Genomförandet av avfallsplanen medför flera positiva miljökonsekvenser, framförallt genom förbättrad hushållning med jordens ändliga resurser och minskad föroreningsbelastning i miljön, vilket är positivt från hållbarhetssynpunkt. Risk för negativa miljökonsekvenser av genomförandet av avfallsplanen, främst lokalt, finns i anslutning till eventuell ny återvinningscentral. Konsekvenserna handlar generellt sett om utsläpp till luft, mark, ytvatten och grundvatten, påverkan genom buller, trafiksäkerhet och i vissa fall lukt och nedskräpning. De åtgärder som bedöms kunna medföra störst betydande miljöpåverkan, både positiv och negativ, visas i tabell 2:

Målområde	Betydande miljöpåverkan	Kommentar
Minskade mängder avfall	Nej	Påverkar miljön positivt.
Omhändertagande av farligt avfall	Nej	Ökad insamling av farligt avfall medför positiva konsekvenser till följd av minskad diffus spridning av farliga ämnen i miljön.
Avfall som en resurs	Nej	Mer återvinning av material ger minskad miljöpåverkan. Insamling av matavfall minskar utsläppen av klimatpåverkande gaser och återföring av näringsämnen till jorden.

Tabell 2. Bedömning av miljöpåverkan av de målområden som satts upp.

Genomförandet av avfallsplanen bidrar till möjligheterna att uppfylla flera av de nationella miljömålen. I betydande utsträckning gäller detta möjligheterna att uppfylla de nuvarande delmålen inom "God bebyggd miljö".

9.2 Åtgärder mot negativ miljöpåverkan

När det finns alternativ att välja mellan för att genomföra avfallsplanens åtgärder kommer de alternativ som får minst miljöpåverkan att väljas utifrån rimliga tekniska och ekonomiska bedömningar.

9.3 Åtgärder som bäst behandlas i andra planer och program

9.3.1 Tillsyn och tillståndsprovning

Kunskapsläget när det gäller de avfallsanläggningar som är tillstånds- eller anmälningspliktiga och den verksamhet de bedriver bör hållas på en hög nivå. Detta görs bäst inom ramen för miljötillsynen och prioriteringar görs i den tillsynsplan som tas fram av tillsynsmyndigheterna. Inom ramen för miljötillsyn ingår även frågor om verksamhetens hantering av farligt avfall. Likaså är det tillsynsmyndigheter som prövar eventuella tillsynsärenden.

9.3.2 Fysisk planering

Kunskaper om de nedlagda deponierna behöver tas till vara i den fysiska planeringen för att säkra att de inte tillåts påverka människors hälsa eller miljön i samband med inrättande av nya vattentäkter, exploateringsområden eller liknande.

På motsvarande sätt tas skyddsavstånd kring avfallsanläggningar med i fysiska planer, t ex vid exploatering för bostadsändamål, för att inte riskera störningar för kringboende. Vid fysisk planering

och bygglov beaktas att utrymmen för sortering av avfall finns i tillräcklig omfattning vid bostäder och verksamheter.

10 Uppföljning och övervakning

Plockanalyser kommer att genomföras inför uppföljningen av avfallsplanen för att följa upp avfallshanteringens miljöpåverkan utifrån exempelvis:

- Avfallsets sammansättning utifrån dels andelen avfall som skulle kunna materialåtervinnas, men som fortfarande återfinns i brännbart kärnavfall.
- Andelen farligt avfall som felaktigt läggs bland annat avfall.

I avfallsplanens uppföljningsrapporter kommer denna MKB att följas upp och kommenteras. På så sätt säkerställs att miljöbedömning blir en del i det kontinuerliga arbetet med avfallsplanen. I uppföljningsrapporter redovisas även hur målen uppfylls och i vilken utsträckning åtgärder genomförts.

Bilaga 7: Uppgifter till länsstyrelsen

1 Administrativa uppgifter

Kommun: Götene kommun

År: 2015

Datum när planen antogs: 2015-xx-xx

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen

Övriga medverkande nämnder: Götene Vatten & Värme AB
(kommunalt bolag, utförare av renhållningsverksamheten)

2 Kommunens befolkning och struktur

Befolkning, totalt: 13 100

Datum: 2013

Flerbostadshus 1260

Småhus 4 381

Fritidshus 900

3 Avfall som kommunen ansvarar för

Totalt insamlad mängd avfall: 8341 ton

Mängd biologiskt behandlat avfall (slam): 1395 ton TS (5 812 ton 24 % TS)

Matavfall: 1 ton

Insamlad mängd farligt avfall: 68 ton

4 Avfall som omfattas av producentansvar

Insamlade mängder avfall: 1 483 ton

5 Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall

Anläggningens namn: Återvinningscentralen i Götene

SNI-kod: 90.50, 90.30 och 90.60

Mellanlagring av farligt avfall, Biologisk behandling och Mellanlagring av avfall, borttransport till återvinnings- och förbränningsanläggningar.

Typ av avfall som tas emot: Hushållsavfall, byggnads- och rivningsavfall, trädgårdsavfall, farligt avfall

Totalt mottagen avfallsmängd: -

Anläggningens kapacitet: -

Tillåten mängd avfall enligt tillstånd: Grovavfall från hushåll, avfall som omfattas av producentansvar (exkl. farligt avfall) samt maximalt 4 000 ton verksamhetsavfall och bygg och rivningsavfall mottas, sorteras och eller mellanlagras per år. Maximalt 5 000 ton avfall får lagras vid sorteringsanläggningen vid ett och samma tillfälle.

Maximalt 5 000 ton asfalt får årligen mottas och fragmenteras.

Maximalt får 10 000 ton jord sten och annat inert material mottas.

6 Lokala mål som utgår från nationella miljö kvalitetsmål och regionala mål

6.1 Lokala mål för avfall som kommunen ansvarar för:

- 1.1 Öka sorteringen så att andelen utsorterade förpackningar (av den totala mängden avfall som kommer till ÅVC) ökar. Idag är det ca 20 % som går till materialåtervinning. Mål 2019 är att denna ska öka till 30 %.
- 1.2 Ca 35 % av den totala mängden avfall från ÅVC går till förbränning. Denna andel ska minska till 25 %.
- 1.3 Mängden hushållssopor per person som går till förbränning ska minska med 30 procent till år 2017
- 2.1 Mängden farligt avfall och elavfall i säck- och kärlavfallet minskar till 0 procent till år 2017.
- 2.2 År 2017 skall alla Götene kommuns invånare som berörs känna till var farligt avfall och el-avfall kastas.
- 2.3 Underlätta för verksamheter att bli av med sitt farliga avfall på ett riktigt sätt.
- 3.1 Antalet Återvinningsstationer i kommunen ska utökas så att Götene uppnår ett nyckeltal på 1000 personer/station.
- 3.2 Fastighetsägare till större fastigheter med flera lägenheter ska uppmuntras att införa "sophus" för att förenklad sopsorteringen för sina kunder.
- 3.3 Matavfall ska samlas in för att uppnå det nationella målet.
- 3.4 Avloppsslam ska återanvändas resurseffektivt.

6.2 Lokala mål för avfall som kommunen inte ansvarar för:

- 2.3 Underlätta för verksamheter att bli av med sitt farliga avfall på ett riktigt sätt.

Bilaga 8: Samrådsredogörelse